

Kmetijske zadruge.

(Konec.)

§ 24 Okrajne zadruge morajo vsako leto narediti računski zaključek za pretečeno, in proračun za bodoče leto, ter te računske izkaze predložiti predpostavljeni deželni zadrugi v portrjenje. Ako bi po teh računih doneski zadrugnikov presegali v § 20 označeno mero, ima jih deželna zadruga po poti deželne vlade predložiti denarnemu in poljedelskemu ministerstvu. Ravno tako mora deželna zadruga vsako leto narediti računski zaključek in proračun ter oboje v potrjenje predložiti deželni politični oblasti. Ako bi se prekoračila dovoljena meja, mora deželna vlada privoljenje poiskati pri finančnem in poljedelskem ministerstvu.

§ 25 Ko bi se pri računskem sklepu okrajne zadruga (§ 24) pokazal preostanek, položi se od tega denarja 90% v rezervni zaklad, ki se mora pri vsaki okrajni zadrugi ustanoviti, 10% pa se odpošlje predpostavljeni deželni zadrugi. Mogoče zgube okrajnih zadrug se pokrijejo iz njih rezervnega zaklada.

§ 26 Ako se preostanek pokaže pri letnem računskem sklepu deželne zadruga, dobi polovico rezervni zaklad deželne zadruga, polovico pa rezervni zaklad rentnih pisem po § 67 postave o rentnih posestvih. Na isti način se razdelijo doneski, ki jih deželna zadruga po § 25 morda dobi od okrajnih zadrug. Občni rezervni zaklad deželne zadruga je namenjen za plačanje obrestij od rentnih pisem po § 74. postave o rentnih posestvih in za morebitne zgube deželne zadruga.

§ 27 Ako bi okrajna ali deželna zadruga ne izvršila po §§ 19 do 22 in 24 do 26 njej naloženih dolžnostij glede naložitve in pobiranja doklad, sestave proračuna in računskega sklepa ter zalaganja rezervnega zaklada, stori to za okrajno zadrugo na prošnjo deželne zadruga okrajno glavarstvo, za deželno zadrugo pa na ukaz poljedelskega ministerstva deželna vlada.

§ 28 Poljedelsko ministerstvo ima pravico, poslati dva zastopnika v odbor deželne zadruga. Ta dva odbornika, katerih eden se lahko izvoli tudi za načelnika, imatu pri sejah isto glasovalno pravico z drugimi odborniki, toda oproščena sta vsakršnih plačil v korist zadruga. Z dovoljenjem poljedelskega ministerstva sme tudi deželna vlada v vsako okrajno zadrugo poslati po enega zastopnika z glasovalno pravico.

§ 29 Ako se v kaki deželi že nahajajo kmetijske zadruga na podlagi deželnih postav, in ako deželni zastop sklene, da se tiste opustijo in svojo nalogo prenesejo na te po tej postavi oživljene zadruga, potem ima deželni odbor pravico, kakor tudi deželna vlada, oziroma poljedelsko ministerstvo, odposlati po enega ali dva zastopnika v odbore teh zadrug.

§ 30 Ako deželni zbor z ozirom na § 79 postave o rentnih posestvih sklene, da prevzame dežela namesto države poročstvo za rentna pisma, potem zadobi deželni odbor razun pravic, ki mu jih daje § 79 omenjene postave, še sledeče pravice:

a) pravila zadrug se smejo spremeniti le s privoljenjem deželnega odbora:

b) deželni odbor ima pravico, tudi če bi se ne vjemalo s pogoji v § 29 označenimi, odposlati v tem paragrafu omenjene zastopnike v združeni odbor.

§ 31 Deželna zadruga mora za to skrbeti, da se v deželi osnuje ena ali več zvez že obstoječih kmetijskih pridobninskih in gospodarskih društev, in če take zveze že obstojijo, mora jih pospeševati. Glavni namen teh zvez je ta, da svoje zadruga nadzorujejo na podlagi nadzornega reda, ki ga sestavi deželna zadruga, potrdi pa poljedelsko ministerstvo. Drugi opravi teh zvez so naštetih v zveznih pravilih.

§ 32 V kolikor nadzorstva po § 31 ne oskrbuje zveza, ima deželna zadruga dolžnost, nadzorovati tiste kmetijske pridobninske in gospodarske zadruga v deželi, ki se njenemu nadzorstvu podvržejo, in sicer po nadzornem redu, ki je v § 31 omenjen. Zadruga pa morajo za to nekaj malega plačati.

§ 33 Deželna zadruga ima pravico, nadzorovati okrajne zadruga. Deželna zadruga izvoli v pravilih določeno število nadzornikov, ki morajo biti veščaki v tej stroki, pa nadzornik ne sme biti član tiste zadruga, katero nadzorovati je namenjen. Nadzorniki morajo vsaj vsako drugo leto pregledati delovanje zadrug, in v ta namen se jim morajo pokazati vse knjige in zapisniki.

§ 34 O svojem nadzoru mora nadzornik podati poročilo načelniku deželne zadruga. Načelnik o tem naprej poroča odboru deželne zadruga in posamičnim okrajnim zadrugam, v kolikor to nje zadene, in kjer bi se pokazali kaki nedostatki, mora on skrbeti, da se v prihodnje odpravijo. Na podlagi nadzornikovega poročila sme deželna zadruga tudi denarne globe naložiti upravnikom in uradnikom okrajnih zadrug.

§ 35 Vrhovno nadzorstvo nad kmetijskimi zadrugami ima poljedelski minister. To oblast izvršuje ali neposredno, ali pa s pomočjo deželne vlade; na isti način pa nadzoruje tudi deželne zadruga.

§ 36 Kjer so v pravilih po § 15, lit. h) napovedane denarne kazni, izreka jih politična oblast, in iztirjajo se po upravnem potu, kakor globe v § 34 omenjene. Globe ne smejo prekoračiti 100 gld. Iztekajo se v rezervni zaklad deželne zadruga.

§ 37 Zadruga, ki se ustanovijo po tej postavi, ne plačajo družega pridobninskega in dohodninskega davka, kakor od podjetij, ki se jih lotijo v svojo korist, in sicer v primeri z dobičkom, ki ga naredijo.

§ 38 našteva olajšave, ki jih imajo zadruga zaradi kolkov ali štempeljnov. Ali ker se le-ta načrt ni postava, opustimo še obajšave.

Cerkvene zadeve.

V spomin vrlému kmetu.

Dnes 26. novembra smo položili v hladno zemljo minljive ostanke rajnega Jurija Jersiča, posestnika v Skomri. Da-si je bil sneg debelo zapadel in ga je še vedno trosilo, prišli so sorodniki, sosedi in zožupljani v obilnem številu na Jersičevo, da skažejo rajnemu zadnjo čast in se poslovijo od njega. Že na domu so se spregovorile rajnemu starčeku prej, ko se je vzdignila rakev, krijoča razdušeno truplo pridnega gospodarja ganljive besede pa tudi domači gospod župnik so stopili med cerkvenimi opravili na leco ter slavili rajnega soseda in župljana svojega, naštevajoč njegove dobre lastnosti in priporočajoč jih nam v posnemanje. »Človek ne vé« začeli so »za čas konca svojega« in tudi rajni naš sobrat Jurij Jersič ni mislil, čeravno so ga zadnja leta moči zapuščale, da že kleplje bela žena pred njegovimi vrati smrtno koso. A rajni bil je pobožen kristjan in pripravljen na odhod v večno življenje. Ves čas svojega potovanja po zemlji nadeloval in gladil si je pot v večnost. Rad je hodil v cerkev, rad molil, rad dajal vbogaimo in rad segel v žep, če je bilo treba doneskov za olešanje domače cerkve. Dokaz njegove pobožnosti je tudi lep križ, katerega je postavil blizo svoje domačije in kam je pogostoma, zlasti slednji čas, hodil molit ter priporočat se milosti božji. Rajni je bil tudi dober mož, tako svoji prvi, kakor svoji drugi ženi, z obema živel je v lepem zakonskem miru, lepi zakonski zastop-

nosti. On je bil skrben oča svojim otrokom, katerih mu je bil Bog izročil obilno število. Dobro jih je odgojil in večidel tudi že spravil do kruha. Svojim služabnikom: hlapcem, deklam, pastirjem, delavcem bil je prijazen in pravičen, nikdar jim ni prikrajšaval zasluženega plačila. Gospodaril je rajni vzgledno. Začel je sicer z malim, pa ker je zgodaj vstajal in pozno hodil spat ter skrbno nadzoroval svoje ljudi pri delu, ker je ves dan neutrudno gibal svoje pridne roke, ker je vedel vsako stvar dobro obrniti in bil varčen, širila se mu je hiša in množilo imetje. Rajni Jeršič je bil miroljuben, s svojimi sosedi in sožupljani, s svojim dušnim pastirjem in domačim učiteljem živel je v najlepši slogi, prepira rajni ni iskal nikdar. On je bil gostoljuben. Rad je vzel popotnika pod svojo streho in mu postregel s vsem, česar je hiša premogla. Revežem je bil usmiljen in dober oča. Rad je prenočeval v svoji hiši, rad je nasičal pri svoji mizi, rad je oblačil. Rajni bil je tudi pošten Slovenec, držal se je domačih šeg, domače noše in domačega jezika. Ker je bil tak vrlega značaja in dobrega srca, imelo ga je vse rado in ga spoštovalo. Ljubili so ga sorodniki cenili sosedi in župljani, spoštovali gosp. dušni pastir, sploh ga je čislal vsak, kdor ga je poznal. Pa tudi Bog ga je ljubil. On je blagoslovil delo njegovih rok, ga ohranil zdravega in krepkega do zadnjih let, mu odkazal dolgo pot življenja, kajti rajni je doživel visoko starost 83 let in mu bil tudi smrtno uro na strani, da je previden s sv. zakramenti za umirajoče, brez smrtnih muk, mirno zaspal v Gospodu. Tako je užival rajni Jurij Jeršič občno spoštovanje pri ljudéh in milost pri Bogu. Blag mu spomin, bodi mu zemljica lahka! K.

Mili darovi za družbo vednega češčenja:

Sv. Jurij na Ščavnici 15 fl. 50 kr., Kapela pri Radgoni 19 fl. 4 kr., Reichenburg 19 fl. 28 kr., Pameče 10 fl., Sv. Ilij pri Šaleku 8 fl. 33 kr., Rogatec 9 fl., Lembah 8 fl., Marija Snežna 9 fl. 83 kr., Smarje 7 fl., Venčeselj 6 fl. Zreče 4 fl., Sv. Peter pri Radgoni 45 fl.

Gospodarske stvari.

Živina v gozdu?

(Konec.)

Razloček pa je le v tem, kakšna žival se spušča v gozd. Koze tudi za najboljšo travo ne marajo, če le imajo kaj obirati. Česar ne dosežejo, pa si pripognejo ali pa se na zadnje noge postavijo ter po drevescu vpenjajo. S tem povzročijo mnogo več škode, kakor n. pr. ovce. Te ne objejo sicer toliko, a bolj se poznajo njih stopinje, ker se ostri parklji globoko vdirajo.

Konji so zato najbolj nevarni, ker delajo kopita pregloboke jame, kakor tudi goveja živina, posebno kedar je mokro. Svinje pridejo le malokedaj v gozd, ne prizadenejo mu veliko, k večjemu malo v tleh rijejo, kjer si iščejo hrane, a s tem spravijo marsikaj pod zemljo, kar mora tam biti, preganjajo mrčesa in miši ter so tako gozdu v bolj korist, kakor v škodo.

Ni vse jedno, ako je živina spomladi ali pa v jeseni v gozdu. Največ škode napravi seveda spomladi. Vse, kar so prvi solnčni žarki privabili na dan, vse nežne mladike in popke uniči. Ker že dolgo ni dobila nič zelenega, tem hlastneje potrebi, kar najde mladega. Bolj varna je stvar v jeseni. Celo po zimi se lotijo koze in tudi ovce — smrečja in mladih jelk, sosebnost če se jim v hlevu preveč slame ponuja.

Nadalje razločujejo živali same med raznim drev-

jem. Jelševja in brez se le malokdaj dotaknejo. Smreke, bor in jelke so pred ovcami neredkokrat v nevarnosti. Najbolj priljubljen pa je javor, brstje i. dr. Škoda ravna se še po mnogih drugih okolščinah, po starosti in kakovosti drevja, po toploti, po razvitosti mladik in vejic, na kratko, nemogoče je skorej, da bi se v gozdu paslo brez škode. Če je pa že sila, naj se pase, a zapomniti si je vsaj nekaj pravil. Tako je n. pr. prav nespametno, če se na mali kosček gozda preveliko živine spusti, kajti le en del gozda sme se živini prepustiti v pašo, nikdar pa ves gozd, kolikor ga imaš. Tako si vsaj nekaj ovaruješ; a da ti ne uide živina na take prepovedane kraje, storiš dobro in premeteno, če si napraviš malo ograjo ali mejo okoli onega dela, katerega si češ varovati. V take gozde, kjer je veliko prav mladih drevesc, se ne sme živina puščati, v odrasle pa še le meseca julija. Če imaš kravo, ki se ne drži rada družčine ali pastirja, priveži ji zvonec na vrat.

Ker se je beseda že sprožila o pastirju, omeniti je le to, da naj se ne zroči preveliko glav jednemu, posebno če je težko varovati živino, da ne gre v škodo. Kedar živina počiva, naj se na to gleda, da se spravi na kraj, kjer ne dela škode mlademu drevju. Kar se tiče koz, ovac in konj, je najbolje, če se ne pustijo v gozd, ker je le preteško jih v škodo varovati.

Kjer je svet strm, mora dober pastir posebno paziti, da se ne zgodi kaka nesreča, ali kedar je zemlja mokra, da ne drskajo živali preveč ali da ne letajo okoli.

Dela ima po tem takem natančen in vesten pastir dosti, a trud se mu poplača deloma že s tem, da ovaruje in pospešuje gozd svojega gospodarja in pa v svesti, da je svojo dolžnost storil.

Česar se pa naj v vseh okolščinah varuje, pa je, da ne pusti živalij, posebno hudomušnih sivk in rudečk, kam v škodo, najmanje v sosedovo koruzo ali pa da jih celo ne zgubi.

Kutina.

Kutina je med prostim ljudstvom še malo znana, vendar zasluži v vsakem vrtu prostor za pomnoževanje. Na kutine se cepijo hruške, če hočemo pritlikovce imeti in da hitro rodijo. Kljub temu, da hruška na kutino cepljena hitro rodi, ima s to prednost, da je sad mnogo večji in lepši. Drevo ostane rodovitno do 25 let. Kdor ima malo prostora, pa želi drevje gosto nasaditi, najbolje stori, da na kutino cepi ali vsaj edno na kutino, drugo pa na divjak, ker potem po 25 letih se drevo na kutino cepljeno zrodi, ono na divjake cepljeno bo pa v najlepši dobi.

Kutine se najhitreje pomnožujejo po koreninah, oziroma vejah in sicer tako-le: vkoreninjena mladika se v spomladi na kratko prireže in v dobro zrahljano zemljo vsadi, iz katere po letu mnogo mladik priraste, katere se meseca avgusta po zemlji položijo in z zakrivljenimi količi pritrdijo, ter z zemljo zagrnejo in do jeseni se gosto vkoreninijo. Iz ednega dveletnega grma se zamore do sto lepo vkoreninjenih kutin, ki se za cepljenje sposobne, odgojiti.

Tudi žive meje si s kutinami lahko hitreje nasadimo in so torej te vsega priporočila vredne. V obče pa nam bode treba gledati, da si, kar največ mogoče, vzredimo drevje na lastni zemlji.

F. P—k.

Sejmovi. Dne 15. decembra v Arvežu in pri Sv. Križu na Slatini. Dne 18. decembra v Trziču. Dne 19. decembra v Ljutomeru in na Teharjah.